

»ČISTILIŠTE SV. PATRICIJA« U HRVATSKOM GLAGOLJSKOM TEKSTU 15. STOLJEĆA

Stjepan Ivšić

I. UVOD

U davno doba u 5. stoljeću propovijedao je kršćanstvo u tada posve divljoj Irskoj apostol i patron irski sveti Patricije (Patrik), koji je, kako bollandisti hoće, umro g. 461 (v. Bibliotheca Hagiographica Latina² 1911, 244 i Müller, Der heilige Patrick. Nachrichten der Gesellsch. der Wiss. zu Göttingen, phil.-histor. Kl. 1931, 62—116). O sv. Patriciju pripovijedz legenda da je jednom učinio čudo: štapom je zaokružio po zemlji, i na zaokruženom se mjestu otvorila propast, prozvana poslije »Čistilište sv. Patricija«. U nju su se spuštali pravovjerni kršćani ispovjedivši se i pričestivši se vjerujući, da će dospjeti živi u čistilište, da u njemu podnesu muke, na koje bi bili po smrti osuđeni, da bi mogli očistivši se tako već prije od svoje volje, ući pravo u nebesko blaženstvo. To se »Čistilište sv. Patricija« nalazilo u sjeverozapadnoj Irskoj, u pokrajini Donegal, i bilo je dugo vrijeme najglasovitije irsko proštenišće. Njemu su u srednjem vijeku putovali poklonici i iz ostale Evrope. Ljude je privlačio već sam tajnoviti irski otok, koji je po tadašnjem znanju i shvaćanju stajao na »kraju« svijeta idući na zapad.

Po legendi, koja se ovdje objelodanjuje, prvi se u spomenuto Patricijevo »čistilište« spustio neki pravovjerni kršćanin Nikola. On je po svome povratku opisao sve, što je vidio i pretrpio. Svoje su doživljaje opisivali i drugi, pa tako imamo više izvještaja o pohodu čistilišta, i to od 13. stoljeća do g. 1494, kad je papa Aleksandar VI. poslije izvještaja jednoga holandskoga kanonika naložio, da se »Č. sv. P.« razruši, pa je to i učinjeno g. 1497. Zanimljivo je znati, da su u »Č. sv. P.« odlazili i ljudi iz naših strana. Tako znamo, da ga je g. 1411 pohodio i mađarski plemić Lovro de Pászthó, koji se istakao u službi kralja Sigismunda. A što je još zanimljivije, on je svoj pohod i opisao. Njegov latinski opis izdao je isusovac Hipp. Delehaye (v. Le pèlerinage de Laurent de Pászthó au purgatoire de S.

Patrice. *Analecta Bollandiana* 27, 1908, 35—60).¹ Zato nije nikakvo čudo, što je i legenda o »Čistilištu sv. Patricija«, poznata i u drugim evropskim sredovječnim književnostima, poput drugih legendi o prekogrobnom životu ušla i u našu staru glagoljsku književnost. Naš sam tekst našao u hrvatskom glagoljskom zborniku iz prve polovine 15. stoljeća, koji se čuva u Bodle-janskoj biblioteci (M. S. Can. Lit. 414) u Oxfordu. U taj su zbornik ušle i druge sredovječne legende, pa i t. zv. »Visio Philiberti« ili »Altercatio corporis et animae« pod natpisom »Čten'je Brnarda«, koje sam objelodanio u svezi s paralelnim tekstom »Viden'je svetago Brnarda kako vidi karan'je duše s telom« iz dubrovačkoga zbornika iz g. 1520 »Libro od mnozijeh razloga« (v. »Rešetarov Zbornik iz dubrovačke prošlosti«, Dubrovnik 1931, 209—220). Hrvatski je tekst prijevod s latinskoga. Neposredni latinski original ne znam, ali ovdje priloženi latinski tekst iz »Zlatne legende« (u izdanju Graesseovu g. 1890), s kojim se uglavnom slaže i tekst u Mombricijevoj zbirci »Sanctuarium seu Vitae sanctorum« Parisiis 1910, II, 343—344, toliko je blizak našem glagoljskomu tekstu, da nam može poslužiti za ocjenu našega prijevoda.

Za latiničku transkripciju glagoljskoga teksta treba da ovo kažem: 1) glagoljsko **PP** (đerv) = *j*; — 2) glagoljsko **III** = kurzivno *ju*; — 3) glagoljsko **III** = *ć* ili kurzivno *šč*; 4) glagoljsko **l** = *l* ili *l̄*; — 5) glagoljsko **n** = *n* ili *n̄*; — 6) glagoljsko **e** = *e* ili *je* s kurzivnim *j*; — 7) glagoljsko **i** = *i*, gdje nema sumnje, čita li se *i* ili *j*; *ji* (s kurzivnim *j*), gdje se čita *ji*; *ī*, gdje se može čitati *j*; — 8) glagoljsko **h** = *ě*, kad se čita *e*; *ê*, kad se čita *ja*. — Neispisana slova u riječima s označenim pokraćanjem mećem u zagrade (), a bez takve oznake u zagrade (). Interpunkcija je moderna; jednako i razlikovanje velikih i malih slova.

¹ Lovro de Pászto ne bi bio prvi Madžar, koji je svoj pohod »Patricijeva čistilišta« opisao. To bi bio neki ugarski vitez Đurađ »Grissaphan« (u Lovrinu opisu »Georgius filius Grifani, militis de partibus Ungariae«), čiji se opširan latinski izvještaj pod natpisom »Visiones Georgii« mnogo prepisivao i prevodio. No danas se za taj izvještaj misli da ga nije pisao nikakav Ugrin, nego neki provansalski monah od Avignona uskoro iza g. 1353. V. L. L. Hammerich, *Der junge ungarische Ritter im Fegefeuer. Ungarische Jahrbücher* 7 (1927), 313—330 i L. L. Hammerich, *Visiones Georgii. Visiones quas in Purgatorio sancti Patricii vidit Georgius miles de Ungaria a. D. MCCCLIII*. København 1930, 1—300 (= *Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Historisk-filologiske Meddelelser*, XVIII, 2).

O^t s(ve)t(a)go Patriciê.

L. 46^δ₁₄

[1.] Nahaêmo, da nikim' d(u)šam' dana je(st') navl₁₅ ašćna prgatoriê, da skozi nikoga s(ve)ta | muža i pr(a)v(a)dna néga prozbi uslišane jes|u. Jere k(a)ko se č'te o^t s(ve)t(a)go Patriciê, zač' | on' o^t B(og)a isprosi nikim' ljudem' n^b₁ sem' s(vi)ti | prgatoriju. I to se učini tim' činom'.

[2.] Kada ₂₀ s(ve)ti Patricii v' jednoj z(e)mli prodikovaše s(love) B(o)žje, k^b₁ se z(em)la imenuje Iberniê, i skozi grubost' i tvrdost'² tih' ljudi, ki bihu va onoi z(em)li Iberniji, i on'di malo mogaše | prospeti, tolike³ tvrdosti bihu. I za₂₅ to priležno moli g(ospo)d(i)na B(og)a b(la)ž(e)ni Patricii, | da niko veliko zlamín'je pokaže v' onom' vl|adan'ju, da oni nepokor'ni i nebogoboini ljudi | da bi se obratili k g(ospo)d(i)nu B(og)u k veri i|s'tinnoi i da se svojih' grihov' pokaju. I t₂₀ada nému êv|jeno bi po anj(e)li B(o)žji, d|a učini na z(em)li zlamín'je. B(l)ž(e)ni Patricii sabrav' množastvo pogan'skoga pl'ka ispela je na pozor' prostran', a sam' | pred' nimí svojim' šćapom' okruži na z(em)li ₂₅jedan' velik' okrišal'. I k(a)ko to učini | b(la)ž(e)ni Patricii, t(a)ko tuđ'je na oposred|e toga okrišla da se êvi jed'na propa|st' velmi čudno velika. I bi êv|jeno b(la)ž(e)n(o)mu Patriciju, da tu je(st) v' onoi z(em)li pr|gatoriê. I gdo budući v' telu svojem' alko hoće i more v(a-) nu prgatoriju poiti, ni mu trib₅ inoga očišćeniê za grihe trpiti. I zato mnozi tamo vniđihu, da nijedan' se ne vraćaše | v(a)n'. A kim' se biše opet' povratiti, ti d(a)n' | i noć' vnutri prebudihu.

L. 47^α

[3.] Potom' po d'lgih' | vrimenih', kada se biše jure b(la)ž(e)ni Pa₁₀tricii o^t sega s(vi)ta prestavil', i t(a)da níki č(lov)ik' budući čas'tna roda imenom' Nikula pomisli na svoje grihe i posti

¹ Ovdje je poluglas b mjesto etimološkoga a. Tu zamjenu nalazimo i u drugim spomenicima s kraja 14. i s početka 15. stoljeća. — ² U rkp. pisarskom griješkom tvrdost'. — ³ U rkp. pisarskom griješkom toliko.

DE SANCTO PATRICIO (v. Jac. a Voragine LA. cap. L.)

(Izostavlja se početak, 21 redak bez ikakve sveze s glagolj. tekstem.)

[2.] Cum beatus Patricius per Hyberniam praedicaret et fructum ibi permodicum faceret, rogavit Dominum, ut aliquod signum ostenderet, per quod territi poeniterent. Iussu igitur Domini in quodam loco circulum magnum cum baculo designavit: et ecce terra inter circulum se aperuit, et puteus maximus et profundissimus ibi apparuit. Revelatumque est beato Patricio quod ibi quidam purgatorii locus esset, in quem quisquis vellet descendere, alia sibi poenitentia non restaret, nec aliud pro peccatis purgatorium sentiret. Plerique autem inde non redirent, et qui redirent, eos a mane usque in sequens mane ibidem moram facere oporteret. Multi igitur ingrediebantur, qui de caetero non revertebantur.

[3.] Post longum igitur tempus mortuo Patricio vir quidam nobilis nomine Nicolaus, qui peccata multa commiserat, cum eum delictorum suorum poeniteret et purga-

se 15 (.dī.) d'ni, k(a)ko biše običai, | i isp(o)v(i)dav se čis'to i B(og)u se preporučí i 15| v'ze ključe od' one propasti, kuda va | ňu vhoēhu. Ta se propast' zove očist|ac'. I o'klopiv' vnide vnutar', i tud'je | naide na strani jed'ně dvari i prošad' črjeza-ne dvari, on'di naide na s(vi)ti jed'n20|u lipu kapelu, i v ňei bihu mnihí, i | imihu na sebi rizi crikveni. I tako polčaje peti své vrimena. I kada svršise čin' svojih' vrimen', i on'di se obaz'r|iše na onoga č(lovi)ka imenem' Nikulu i rekoš25|e mu: »Rabe B(o)žji Nikula⁴, tvrdostan|an bu(di), jere te⁵ straš'na d'ěv|a pod'kušeniē nad'stupiti.« I poče ňih' Nikulla pitati govore: »M(o)lim v(a)s', o(t)ci moji, ku | se krepostjju ē mogu ňim' braniti?« Rekoš30|e mu ti mnihí: »Razumii, Nikula. V'|spominai se: kada te ke muke budu | premogle, tada tud'je vzapii i rci | ov(a)ko: I(su)se H(rist)e sine B(o)žji, p(o)m(i)lui grišni|ka!« I t(a)ko naučiv'ši ga ti mnihí, i 25| tud'je otidoše o^t ňego, a ňega sa|moga ostaviše.

L 47^b [4.] I malu času || bivšu i tud'je pres'čisl'no množastv|o se d'ěvlov' k ňemu pririnu. I počaje ň|emu naiprvo slat'kimi besedami govor|iti, da bi se opet' povratil', o^t kuda | je(st') prišal'. »Ako hočeš, preza vsake sk₅|rbi do tvojego domu sprovodimo te.« I | kada Nikula ne ti⁶ po ňih' volí učiniti, | na tom' mesti bi okolu ňega str'an' i pret|užan' krič'. Jere jed'ni d'ěvli rovihu met|úce se simo i tamo k(a)ko mlnie z' gromom', a10| družu viēhu straš'nim' i gorkim' gl(a)s(o)mь. | I biše mu tolika strahota, k(a)ko da bi se v(a)s' s(vi)|t' stresal', i ne mogaše jure trpiti te d'ěv|e strahote. I paki ňega d(u)ša ta ňim' tres|iše videći toliku strahotu i veliku silu 15| d'ěvlov' i bižaje po vsih' udih' ňega hote|ći se skriti, gdi bi ne vidila vraž'je strahote. I kada vzapi Nikula: O I(su)se H(rist)e s(i)ne B(o)žji, p(o)m(i)l(ui m)e grišnika! — k(a)ko ga (b)ihu oni mnihí naučili, i k(a)ko tu rič' izreče, t(a)ko ona v'sa str20|ahota d'ěv|a preta o^t ňego.

⁴ U rkp. pisarskom griješkem »nikukula«. — ⁵ = će. ⁶ = hti (= htjede).

torium sancti Patricii sustinere vellet, cum antea quindecim diebus, ut omnes faciebant, se ieiuniis macerasset, aperto ostio cum clavi, quae in quadam abbatia servabatur, in ipsam speluncam descendit et quoddam ostium a latere ipsius invenit. In quod ingrediens cum quoddam ibi oratorium reperisset, quidam monachi albis induti oratorium intraverunt, et officium facientes Nicolao dixerunt, ut constans esset, quia multa diaboli tentamenta eum percurrere oporteret. Cum ille perquireret, quod adiutorium contra hoc habere posset, dixerunt: »Cum te poenis affligi senseris, protinus exclama et dic: Iesu Christe fili Dei vivi, miserere mihi peccatori!«

[4.] Recedentibus igitur praedictis viris continuo adsunt daemones et ut revertatur et sibi oboediat, primo blandis promissionibus persuadent asserentes, quod cum custodiet et ad propria incolumem perducent. Sed cum iis ille nullatenus oboedire vellet, protinus diversarum ferarum audivit voces pariter et mugitus, ac si omnia elementa tererentur (M o m b r. tremarent). Ad quod cum ille timore horribili palpitaret, Iesu Christe fili Dei vivi, miserere mihi peccatori! protinus exclamavit, et statim omnis illarum ferarum tumultus terribilis conquievit.

[5.] I paki bi pošlan' na ino mesto, i on'di inih' d'êvlov' | pride veća sila nere prvih', i počeše na | néga groz'no vpiti govoreći: »Jeda ti⁷ | mniši, da si iz'šal' iz' ruk' n(a)ših', v' ko do₂₅|b⁸ se tvoje zlo počene.« I tada se i (.a.) straš'an' ogañ' pred' néga očima v'gori. A d'êvli k' nému pristupivši počaše ga | strašiti govoreći: »Ne učiniš li to, ča ti | velimo, ta čas te vržemo va ov' ogañ'.« I k(a)ko₃₀ | ĵim⁹ ne učini po n'ih' volji, t(a)ko ga vrgoše v(a)|n' straš'ni ogañ'. I ne mogaše trpiti one ogañ'ně sile, ĵere to vs(a)ki vi, da telo č(lov)iče¹⁰ | nb¹ s(e)m' s(vi)ti trpiti malo more, kada si mor'e pokoi dati, negoli on'di, kadi ni nijed'₃₅|noga pokoē ni utišenĵe ni m(i)l(o)sti. I t(a)ko vza|pi v' onom' og'ni reki: I(su)se H(rist)e s(i)ne B(o)žĵi, p(o)m(i)l(ui) m(e) gr|iš'nika! I kada tu rič' izreče Nikula, na tom' mestu ta ogañ' v(a)s' pogas'nu, da mu ne bi | na néga teli teš'koće ni-jedne.

L. 47²

[6.] I paki bi pe|lan' na ino mesto, kadi vidi krive sud'ce i | pitače, krive svedoĵe, krive mit'ni₅|ke, krive laž'ce, kim' ogañ' v' usteh' o^t žv|epla goriše. A d'êvli ti je železnimi | grapijuni¹¹ i goručimi n'imi je trzahu dari do | kosti. A oni ljudi nebozi ti se valahu po | z(em)li budući nagi, kim' ogañ'ně zmiĵe, ža₁₀|be čemerně, zali kušćeri veliki k(a)ko d'ra|kuni¹², ki je neboĵe ĵidihu i s velikoju z|loboju n'ih' čriva v(a)n' izvlačahu. I ka|da tu Ni-kula po n'ih' volji ne učini, a o|ni ga tud'je vrgoše v preteš'ke muke meē₁₅ | te zmiĵe i kušćeri i žabe. I néga t(a)koĵe poča|še prelĵuto trzati, i ĵure ne mogaše tih' mu|k' trpiti, v'zapi velikim' gl(a)s(ō)m': I(su)se | H(rist)e s(i)ne B(o)žĵi, p(o)m(i)l(ui) m(e) gr|iš'nika! I k(a)ko to izreče, | tud'je o^t négo prestaše te prezaliĵe muke. ₂₀|

⁷ U rkp. ispred te riječi si, koje je brisano. — ⁸ Imenica dob potvrđena je prema ARj. u srednjem rodu i drugdje (na pr. u Marulića). — ⁹ U rkp. je ta riječ ponovljena. — ¹⁰ Moglo bi se čitati i človičje. — ¹¹ Prema tal. »grappione« prema grappa »Krampe«. — ¹² U rkp. pisarskom griješkom drakunu, a inače anakolut.

[5.] Ductus est inde ad alium locum, et ibidem adest multitudo daemonum dicentium sibi: »Putas quod manus nostras evaseris? Nequaquam, sed nunc potius incipies affligi et torqueri.« Et ecce quidam maximus ignis et terribilis ibidem apparuit. Dixeruntque ei daemones: »Nisi nobis consenseris, in ignem te iactabimus comburendum.« Quod cum ille renueret, ipsum acceperunt et in illum ignem terribilem proiecerunt. Ubi dum cruciaretur, protinus exclamavit: Iesu Christe fili Dei vivi, miserere mihi peccatori! Statimque ille ignis extinctus est.

[6.] Ad alium denique locum ductus vidit quosdam viros in igne vivos cremari et laminis ferreis candentibus a daemonibus usque ad viscera flagellari aliosque ventres habentes deorsum terram prae dolore mordere et clamare: Parce, parce! Quos tunc daemones gravius flagellabant. Aliosque vidit, quorum membra serpentes vorabant et bufones ignitis aculeis eorum viscera extrahebant. Qui cum iis assentire nollet, in eundem ignem et poenas proicit, et iisdem laminis et poenis flagellatur. Sed cum ille exclamasset: Iesu Christe fili Dei vivi et caetera, a poena praedicta protinus liberatus est.

[7.] I opet' bi poslan' na ino mesto, kadi vidi mnogo ljudi na jednoj veliki prosuri, kadi njih' d'evli prazahu, a pod' tu prosuru str|as|an' ogan' goriše. A stojeći d'evli kamin'je | sa v'sih' stran' va t' ogan' metahu i ž've₃₂|plo¹³, ono kamin'je v' mag'no-venji oka da se | v puh' obračaše. I počeše ti d'evli Niku|li govoriti: »Stvori po našci volji! Ako li ne hoćeš, ta čas' budeš va tu muku | vržen'«. I k(a)ko ne hoti Nikula po njih' volji učini₃₀|ti, t(a)ko ti d'evli popadoše i vrgoše | ga na tu prosuru i počaše ga n¹ nei val|ati, praziti i prel|uto mučiti. I ne moga|še tih' muk' trpiti, vzvapi: O I(su)se H(rist)je s(i)ne B(o)žji, p(o)m(i)l(ui) m(e) grišnika! I tud'je presta o^t ne₃₅|go siš muka.

L. 47°

[8.] I bi pe|an' na ino meso, kad| vidi jed'no veliko kolo, i néga visini || i velikosti ne mogaše izgledati, i | biše oga|ni- mi mukami naprav|eno. I | na onom' koli mnozi ljudi nevo|ni i tu|žni višahu: niki za grlo železnim| kukami zadiveni, a niki za žilki, | niki za ruke, a niki za rebra, a niki za no|gi. I ono kolo d'evli toliko brzo vrtilu, | da se niš't(a)r' ino ne više nere obraz' og'nišeni. I kada ne hoti Nikula po njih' volji | učiniti, tud'je bi na kolo vržen', i poč₀|aše ga prel|uto mučiti. I ne mogući nému | trpiti si je preteš'kije muki, tud'je v|zapi: O I(su)se H(rist)je s(i)ne B(o)žji, p(o)m(i)l(ui) m(e) grišnika! I | na tom' mesti ona muka presta.

I tu uzri jed(a)n' velik' dol¹⁴ i v nem' vidi mnogo₁₅| prez'dan'ni(h') ém' i v(a-)nih' émah' olovo vřeš|e. I tu mnozi č(lov)ci različne muke trp|lahu: niki za jednu nogu, a niki za obi noz|ji, niki do čriva, niki do pasa, niki do grla, a niki do očij|u, niki do vrh' gl(a)vi. ₂₀ I tud'je ga vrgoše vnutar' d'evli, i | ne mogaše trpiti tih' muk' i vzvapi | govore: O I(su)se H(rist)je s(i)ne B(o)žji, p(o)m(i)l(ui) m(e) grišnika! I | tud'je te muke potišaše.

[9.] I opet' bi | poslan' na ino mesto i tu uzri propas₂₅|t' veliko straš'nu. Iz one propasti | grediše v|n' dim' i smrad' preteš'ki, s kim' dimom' mnozi č(lov)ci v(a)n letihu | k(a)ko is'kre o^t og'na i opet' vnut(a)r pada|hu, jere je d'evli metahu opet' va tu pr₃₀|opast'. I tu d'evli počaše govoriti | tomu č(lo-

¹³ U rkp. pisarskom griješkom v e / ž' p l o. — ¹⁴ Prema lat. d o m u m očekivali bismo d o m ili hi ž u.

[7.] Deinde ducitur ad quendam locum, ubi homines in sartagine frigeabantur, ubi rota maxima erat uncinis ferreis ignitis plena, in quibus per diversa membra homines erant suspensi. Quae tam velociterolvebatur, quod globum igneum emittebat.

[8.] Post hoc videbat maximam domum habentem foveas metallis bullientibus plenas, in quibus alii unum pedem, alii duos habebant; alii ibi erant usque ad genua, alii usque ad ventrem, alii usque ad pectus, alii usque ad collum, alii usque ad oculos. Sed haec omnia percurrens nomen Domini invocabat.

[9.] Processit iterum, et quendam latissimum puteum intuetur, de quo fumus horribilis et foetor intolerabilis exibat, indeque homines ut ferrum candentes in modum favillarum exibant, sed daemones eos reimpingebant. Dixeruntque ei daemones: »Locus ille, quem conspicias, est infernus, in quo dominus noster Beelzebub habitat. In ipsum

vi)ku Nikuli rekući: »Ovu¹⁵ propa|st', ku ti vidiši, to je(st) pakal', i tu n(a)m' g(ospo)d(i)n Lucifer' prebiva. I za^o ako po | našei vo|ji ne učiniš¹⁶, si trat' ³⁵| te vřžemo vnutar' va tu propa|st'.« I kada li ne hoti po nih' vo|ji || učiniti, i t(a)ko ga ti d'ěvli tud'je po|padoše hoteći ga va tu propast' | vrići. A on' budući v' veliki stra|hu jed'va se spameti na onu rič', ku s|e brañaše proti d'ěvlom', i vzapi Nikula | govoreći: G(ospo)d(i) I(su)se H(rist)e s(i)ne B(o)žji, p(o)m(i)l(ui) m(e) griš'nika! | I t(a)ko o^t tuda izide nevrejen'.

L. 48^a

[10.] I potom' bi p|e|jan' na ino mesto, i tu ugleda jed(a)n' mo|st' vele dlg', da vele uzak', i biše | gladak' k(a)ko led'. I pod' nim' tečaše rika bi_{1,0}|s'tra og'ňena i zelena i mod'ra plamene k(a)ko | somi¹⁷. I prik' toga mosta imiše jed'nokrat po|iti. I tada se ta most' poča razva|ati, da bi prik' ne mogal' preiti prez' ob|a|en'ě¹⁸. I vspomenuv' se na ono s(ve)to sl(o)vo, ko němu iz velikih' pečali m|nogo krat' biše pomoglo, i dob'ru mi|sliju jednu nogu nastupi na most't'. | Poča govoriti: I(su)se H(rist)e s(i)ne B(o)žji, p(o)m(i)l(ui) m(e) griš'nika! I toga dobro ne izreče, tada ²⁰| něga gl(a)s' d'ěvli začuše i zakri|koše toliko straš'no da se jed'va udrž'a, da se ne upade. I t(a)ko poide po ono|m' mostu. I koliko koli krat' postup|aše po mostu svoju nogu, toliko ²⁵| krat' ime H(risto)vo zazoviše. I t(a)ko prez' | pečali nevrejen' prik' preide.

[11.] I potom' | malo prešad' pride na jed'no pole kr|asno, i na něm' rastiše prelipo c'vet'je imijući v sebi blagu|ju von|ju i ³⁰| veliku žel|ju. I vidiv' je poče se č|uditi. I on'di mu se pokazasta d'va mlada i krasna |unosi¹⁹ i pe|a|sta ga k' jed'nomu lipu gradu. I ta | grad' se v(a)s' sičeše o^t zlata i o^t d'ra-goga kamin'ě. I kada se k' němu pr|ib|l|ža Nikula, poče tud'je

¹⁵ Tako u rkp. mjesto o v a. — ¹⁶ -i pripisano. — ¹⁷ Tako u rkp. Nije mi jasno. — ¹⁸ = da se ne bi srušio. — ¹⁹ dual od j u n o š a.

igitur puteum te iactabimus, si nobis assentire recusas. Postquam autem illuc iactatus fueris, nullum inde evadendi remedium obtinebis.« Quos dum ille audire contemneret, ipsum arripientes in praedictum puteum iactaverunt. Qui tam vehementi dolore absorptus est, ut fere oblitus sit nomen Domini invocare. Sed dum ille ad se rediens: Iesu Christe fili Dei vivi, misere mihi peccatori! exclamasset corde — quia voce non poterat —, protinus inde illaesus exivit, et omnis daemonum multido tanquam victa evanuit.

[10.] Ductus igitur ad locum alium vidit quendam pontem, super quem eum transire oportebat, qui quidem erat strictissimus et instar glaciei politus et lubricus, sub quo fluvius ingens sulphureus et igneus fluebat. Super quem dum se transire posse omnino desperaret, tamen recordatus verbi, quod eum de tot malis eripuit, confidenter accessit, et unum pedem super pontem ponens: Iesu Christe fili Dei vivi et caetera dicere coepit. Valde autem clamor adeo eum terruit, ut subsistere vix valeret. Sed praedictum verbum protulit et securus mansit. Deinde alium pedem posuit et eadem verba iteravit, ad quemlibet enim passum eadem verba protulit et sic securus transiit.

[11.] Cum ergo transiisset, in quoddam pratum amoenissimum devenit, ubi diversorum florum mira suavitas redolebat. Et ecce duo speciosi iuvenes ei apparuerunt, qui ipsum usque ad quandam civitatem speciosissimam ex auro et gemis mirabiliter rutilan-

L. 48^b na || néga nad'stupati prevelika i teš'ka ne|moč', da o^t velike bolezni zabi ime H(risto)vo pri|zvati. Da k(a)ko s toga grada pride jed'na bl|agouhan'na voňa, tud'je v'sa bolezan' ot|idet' o^t négo. I ta d'va ju|noši rekosta nému: ^s | »Ov' grad', koga ti vi-diš', to je(st') rai.« Sliša|v to Níkula hoti poiti v(a)-ń'. A ju-noši mu ta ne | dasta poiti v(a)-ń' i rekosta mu: »Č(lov)iče, ne more|ši ti sada v(a)-ń' priti, da opet' poidi val'n' tim' pu-tem', kim' si simo prišal. Proiti ju|noše moreš' prez' vsake pe-čali. Jere k(a)ko te d'ěv|li uz'ret', t(a)ko se v'si užas'nuvše po-big'n|ut' o^t zraka tvojego. I kada prideši v dom' | tvoi, 30 (.j.) d'ni živ' budeši i potom' um're|ši i v raiskoi radosti prebivati bud|eši v(a) v(e)ki.«

[12.] Slišav'ši to Níkula te riči | izide v(a)n' tim' pute(m') i timi dvarmi, ku|da biše prišal' vnutar'. I ove riči, ke | biše vidil' od' muk' i o^t d'ěv|lov, pod|kušen'ji suprotiv' nému, to v'se učini²⁰ | napisati na list' i da je v' crik(a)v', da bli se často krat' čtilo sije čtenje: d|a bi stari i mladi razumili, k(a)ku pl|aću prijeml|u, ki vragu služe. I t(a)ko Níkula | preporučiv' se B(og)u živiv' 30 (.j.) d'ni i u|spě²⁰ o G(ospod)ě, i bi néga d(u)ša nesena na rai|sku radost'.²¹

²⁰ aor. od usnuti; -ě mjesto -e. — ²¹ Iza toga do kraja retka ćirilicom: ti že Gospodi, pomilui ni.

tem perduxerunt, de cuius porta odor mirabilis emanabat, qui illum adeo recreavit, quod nullum dolorem vel foctorem sensisse videbatur, dixeruntque ei quod civitas illa paradus esset. In quem cum Nicolaus intrare vellet, dixerunt ei praedicti iuvenes, quod primo ad suos rediret, et per loca, per quae venerat, eum redire oporteret, dae-mones tamen eum non laederent, sed eo viso territi fugerent, et quod post triginta dies in pace quiesceret, et tunc illam civitatem civis perpetuus introiret.

[12.] Tunc Nicolaus inde ascendens in loco, per quem ascendit, se restitutum invenit, et omnia omnibus, quae sibi contigerant, narrans post triginta dies in Domino feliciter requievit.